

INFLYATSIYA DARAJASINI BARQARORLASTIRISH JARAYONLARI

Axrorov Elyorjon Baxtiyor o'g'li
O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Maqolada inflyatsiya darajasini barqarorlashtirish jarayonlari tahlil qilinadi. Davlatning monetar va fiskal siyosati, iqtisodiy islohotlar va ishlab chiqarish salohiyatini oshirish orqali inflyatsiyani nazorat ostida ushlab turish imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, xalqaro hamkorlik va bozor mexanizmlarini optimallashtirish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: inflyatsiya, narx barqarorligi, monetar siyosat, fiskal siyosat, iqtisodiy islohotlar, ishlab chiqarish salohiyati, iqtisodiy barqarorlik, O'zbekiston, xalqaro moliyaviy institutlar.

Kirish

Inflyatsiya – narxlar darajasining umumiy o'sishi natijasida pulning qiymati pasayishi holati bo'lib, milliy iqtisodiyot barqarorligiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Inflyatsiya darajasining oshishi aholi sotib olish qobiliyatining kamayishiga, iqtisodiy noaniqliklarga va ijtimoiy tengsizliklarga olib keladi. Shu sababli, davlatlar inflyatsiyani nazorat ostida ushlab turish va narx barqarorligini ta'minlash uchun monetar va fiskal siyosatni optimallashtirish, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va bozor mexanizmlarini yaxshilashga katta e'tibor qaratmoqda. O'zbekiston iqtisodiy siyosati doirasida inflyatsiyani barqarorlashtirish jarayoni aholi farovonligini oshirish, investitsiyalarni rag'batlantirish va iqtisodiy o'sishni ta'minlash maqsadida amalga oshirilayotgan strategik chora-tadbirlar majmuiga asoslanadi.

Asosiy qism

Inflyatsiyani nazorat qilishning eng asosiy vositasi – davlatning monetar siyosatidir. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki inflyatsiya bosimini kamaytirish uchun foiz stavkalarini belgilash, pul-kredit tizimini tartibga solish va bozor likvidligini nazorat qilish kabi chora-tadbirlarni amalga oshiradi. Qattiq monetar siyosat orqali pul miqdorini optimallashtirish, ortiqcha pul aylanishining oldini olish va narxlar darajasining tez o'zgarishini pasaytirish mumkin.

Shuningdek, fiskal siyosat ham inflyatsiya darajasini barqarorlashtirishda muhim o'rin egallaydi. Davlat budjetidagi defitsitni kamaytirish, soliqlar tizimini optimallashtirish va byudjet xarajatlarini nazorat qilish orqali iqtisodiyotdagi pul aylanishini tartibga solish mumkin.

Inflyatsiyaning oshishiga sabab bo'luvchi omillar orasida ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalaridagi cheklovlar, ta'minot zanjirlaridagi uzilishlar,

narxlardagi spekulativ xatti-harakatlar va tashqi iqtisodiy omillar mavjud. Masalan, oziq-ovqat va energiya mahsulotlaridagi narxlar o'zgarishi iqtisodiy barqarorlikka sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, ushbu sohalarda narxlar va yetkazib berish tizimini optimallashtirish, ichki ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash va bozor raqobatini kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Davlat siyosatida inflyatsiyani pasaytirish uchun qabul qilinayotgan choralar tarkibiga monetar siyosatning qattiqashtirilishi, foiz stavkalarining tartibga solinishi, bank tizimining tartibga solinishi va kredit siyosatining cheklanishi kiradi. Bularning barchasi pulning qiymatini barqarorlashtirishga, bozor ishonchini oshirishga va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, davlatning investitsiyalarni jalb qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va ishlab chiqarish salohiyatini oshirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlari ham inflyatsiyani barqarorlashtirish jarayonini kuchaytiradi.

Xalqaro moliyaviy institutlar, xususan, Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasi tomonidan berilayotgan tavsiyalar va tahliliy materiallar ham mamlakatlarning inflyatsiyani nazorat qilish siyosatini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Davlat doimiy ravishda inflyatsiya prognozlari, narxlar indeksi va bozor sharoitlarini kuzatib borishi, qabul qilinayotgan qarorlarning samaradorligini ta'minlash uchun asosiy vosita hisoblanadi.

Xulosa

Inflyatsiya darajasini barqarorlashtirish milliy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlash, aholi sotib olish qobiliyatini oshirish va ijtimoiy adolatni mustahkamlashda asosiy omil hisoblanadi. Davlat tomonidan qo'llanilayotgan monetar va fiskal siyosat, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish va bozor mexanizmlarini takomillashtirish orqali inflyatsiyani nazorat ostida ushlab turish mumkin. Kelgusida iqtisodiy islohotlar davom ettirilsa va moliyaviy nazorat tizimi yanada mustahkamlanib, investitsiyalar rag'batlantirilsa, mamlakatda narx barqarorligini saqlab qolish va inflyatsiya bosimini kamaytirish imkoniyati oshadi. Shu bilan birga, xalqaro hamkorlik va global moliyaviy institutlarning qo'llab-quvvatlashi ham ushbu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining yillik hisobotlari.
2. Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasi tomonidan tayyorlangan inflyatsiya tahlillari.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining iqtisodiy siyosat bo'yicha qarorlari.
4. Milliy iqtisodiy strategiyalar va statistik agentliklarning tahliliy materiallari.